

2018: het jaar van het aanwasbeding. Aandachtspunten voor de praktijk

1. INLEIDING

Op fiscaal vlak kende het aanwasbeding (1) in 2018 een absoluut hoogtepunt, met de publicatie van een standpunt over het aanwasbeding door de Vlaamse Belastingdienst en met maar liefst zestien goedgekeurde voorafgaande beslissingen.

Deze bijdrage zal zich focussen op de voorafgaande beslissingen en zal trachten daar enkele aandachtspunten voor de praktijk uit te destilleren. Onvermijdelijk wordt eerst kort stilgestaan bij het standpunt nr. 17044 d.d. 19 september 2018 van de Vlaamse Belastingdienst.

2. STANDPUNT NR. 17044 VAN DE VLAAMSE BELASTINGDIENST

De Vlaamse Belastingdienst traptte 2018 af door op 29 januari een standpunt over het aanwasbeding te publiceren. (2) Aan dit standpunt gingen reeds enkele gunstige voorafgaande beslissingen met betrekking tot het aanwasbeding vooraf. (3)

In het standpunt zette de Vlaamse Belastingdienst de voorwaarden uiteen

waaraan toekomstige aanwasbedingen moeten voldoen opdat deze op fiscaal vlak aanvaard zouden kunnen worden.

Het standpunt werd reeds verschillende keren aangepast. Zo stelde de Vlaamse Belastingdienst initieel dat het aanwasbeding in een notariële akte moest zijn opgenomen (ongeacht of het betrekking had op roerende of onroerende goederen) en dat de gelijkaardigheid van levensverwachting aanwezig diende te zijn bij het afsluiten van het beding én bij de realisatie ervan. Deze voorwaarden staan niet langer in de huidige versie van het standpunt.

De voornaamste voorwaarden kunnen thans als volgt worden samengevat: het aanwasbeding moet (1) opgenomen zijn in een notariële akte indien het betrekking heeft op onroerende goederen, (2) beperkt zijn via een beschikking onder bijzondere titel en (3) ten bezwarende titel zijn.

Indien voldaan wordt aan deze voorwaarden, zal er geen schenk- of erfbelasting verschuldigd zijn op de overdracht van de betrokken goederen. Indien het aanwasbeding betrekking heeft op onroerende goederen, zal enkel het verkooprecht verschuldigd zijn.

Voor een gedetailleerde bespreking van dit standpunt, verwijzen we naar een eerdere bijdrage in deze nieuwsbrief. (4)

(1) Of 'overeenkomst van aanwas' (indien het een alleenstaande akte betreft) of 'kanscontract' (indien het betrekking heeft op niet-onverdeelde goederen). Omwille van praktische redenen hanteren we in deze bijdrage algemeen de term 'aanwasbeding'.

(2) Standpunt nr. 17044 d.d. 19 september 2018 betreffende bedingen van aanwas, oorspronkelijk gepubliceerd op 29 januari 2018, www.belastingen.vlaanderen.be.

(3) Zie bv. Voorafgaande beslissing (hierna: 'VBesl.') nr. 17025 d.d. 4 september 2017; VBesl. nr. 16009 d.d. 21 maart 2016 en VBesl. nr. 16035 d.d. 24 augustus 2016.

(4) A. VAN DEN BROECK en H. DECOUTERE, "Het beding van aanwas: Vlabel schiet met scherp", *Successierechten* 2018, nr. 4, 1-8.

3. VOORAFGAANDE BESLISSINGEN 2018

3.1. Trends

Bij de analyse van de in 2018 gepubliceerde voorafgaande beslissingen vielen enkele trends op wat betreft de partijen enerzijds en het voorwerp anderzijds.

Populaire planningstechniek tussen echtgenoten

Het aanwasbeding is voornamelijk populair tussen echtgenoten. Amper twee van de zestien in 2018 gepubliceerde voorafgaande beslissingen hadden betrekking op een aanwasbeding tussen niet-echtgenoten. (1)

Het voornaamste verschil tussen beiden is dat een aanwasbeding tussen echtgenoten wordt geacht ten kosteloze titel te zijn overeengekomen (vermoeden van schenking) en een aanwasbeding tussen niet-echtgenoten ten bezwarende titel (vermoeden van kanscontract). Deze vermoedens gelden tot bewijs van het tegendeel. Bij de redactie van een aanwasbeding tussen echtgenoten is het dus belangrijk erover te waken dat er voldoende elementen aanwezig zijn waaruit blijkt dat het beding onder bezwarende titel wordt gesloten (o.m. de aanwezigheid van een *animo speculandi*, evenwichtige kansen en een strikt vereendingsverbod).

Er geldt één belangrijke beperking voor echtgenoten. Het aanwasbeding kan geen betrekking hebben op goederen die tot de huwgemeenschap behoren. (2)

(1) VBesl. nr. 17046 d.d. 19 februari 2018 (kanscontract tussen zes broers) en VBesl. nr. 18013 d.d. 19 maart 2018 (kanscontract tussen twee vrienden/zakenpartners).

(2) Dit wordt uitdrukkelijk door de Vlaamse Belastingdienst bepaald in zijn standpunt nr. 17044.

Het aanwasbeding moet met andere woorden betrekking hebben op de eigen goederen van de echtgenoten. Dit verklaart mogelijk dat aanwasbedingen populairder zijn bij echtgenoten gehuwd onder het stelsel van scheiding der goederen. (3)

Indien echtgenoten gehuwd onder het wettelijk stelsel overwegen om een uitbreng te doen uit het gemeenschappelijk vermogen en vervolgens een aanwasbeding over deze uitgebrachte goederen te sluiten, dient er nauwkeurig op te worden toegezien dat er andere dan fiscale motieven aanwezig zijn. De Vlaamse Belastingdienst is zowel in zijn standpunt als in zijn voorafgaande beslissingen duidelijk: indien het aanwasbeding werd afgesloten na 1 juni 2012, kan het afgetoetst worden aan de antimisbruikbepalingen en is herkwalificatie mogelijk, tenzij de partijen kunnen aantonen dat er ook niet-fiscale motieven zijn én dat deze niet-fiscale motieven voldoende opwegen tegen de fiscale motieven. (4)

Tot slot vormt de al dan niet strijdigheid van een aanwasbeding onder bezwarende titel met het verkoopverbod tussen echtgenoten niet langer een zorg. Het verkoopverbod tussen echtgenoten (oud art. 1595 BW) werd immers opgeheven door het recent hervormde

(3) Er was in 2018 slechts één voorafgaande beslissing die betrekking had op een aanwasbeding tussen echtgenoten gehuwd onder het wettelijk stelsel (onder voorbehoud van enkele afwijkingen). Volgens de partijen was het eigen karakter van de tegoeden (die het voorwerp uitmaakten van het aanwasbeding) perfect aantoonbaar ingevolge schenkingen en successie, vanuit ieders familiale zijde: zie VBesl. nr. 18010 d.d. 19 maart 2018.

(4) Voor een uitgebreidere bespreking van de mogelijke toepassing van de algemene antimisbruikbepaling op aanwasbedingen, zie A. VAN DEN BROECK en H. DECOUTERE, "Het beding van aanwas: Vlabel schiet met scherp", *Successierechten* 2018, nr. 4, 4 e.v.

huwelijksvermogensrecht (1), met ingang van 1 september 2018.

Voorwerp

Aandelen (voornamelijk van een bvba (2), maar ook van een nv (3) of een Comm.V. (4)) en effectenportefeuilles (5) vormden de vaakst voorkomende voorwerpen waarover in 2018 aanwasbedingen werden gesloten. (6)

Een aanwasbeding kan uiteraard ook andere goederen als voorwerp hebben. Zo werden er in 2018 ook voorafgaande beslissingen afgeleverd voor aanwasbedingen gesloten over rechten verbonden aan een verzekeringspolis (7), een bankrekening (8), onroerende goederen (9), schuldvorderingen (10) en de inboedel van een gezinswoning. (11)

Het voorwerp bepaalt in belangrijke mate de redactie van het aanwasbeding. Indien het aanwasbeding bijvoorbeeld betrekking heeft op een schuldvordering is het raadzaam om de schuldenaar het aanwasbeding mee te laten ondertekenen en een bepaling te voorzien

omtrent de kennisgeving van de overdracht van schuldvordering. (12) Of, indien het aanwasbeding betrekking heeft op een effectenportefeuille, is het voorzichtig om te bepalen dat het aanwasbeding niet eindigt in geval van wijziging van het nummer van de effectenportefeuille of indien de effectenportefeuille wordt overgedragen naar een andere financiële instelling. (13)

3.2. Modaliteiten

Bij de redactie van een aanwasbeding dient men rekening te houden met de wensen van de partijen en het soort goederen waarop het betrekking heeft. De modaliteiten die hierna worden besproken, worden allen (behalve de uitbreiding tot nieuwe goederen) aanvaard door de Vlaamse Belastingdienst. Sommigen ervan zijn zelfs nodig, wil men het bezwarend karakter van het aanwasbeding verzekeren.

Op burgerrechtelijk vlak rezen er onder het oude erfrecht bij bepaalde modaliteiten in het aanwasbeding (o.a. omtrent een ontbindende voorwaarde of een optioneel aanwasbeding) discussies of dergelijke aanwasbedingen geen louter eventuele rechten toekenden en aldus in strijd waren met het verbod op erfovereenkomsten. Met de invoering van het hervormde erfrecht (14), werd dit discussiepunt opgeheven. Het aanwasbeding is burgerrechtelijk geldig zolang het gaat om een beding onder bijzondere titel en onder bezwarende titel betreffende de

(1) Wet van 22 juli 2018, BS 27 juli 2018.

(2) V.Besl. nr. 17053 d.d. 19 februari 2018; V.Besl. nr. 18009 d.d. 19 maart 2018 of VB nr. 18025 d.d. 26 juni 2018.

(3) V.Besl. nr. 18029 d.d. 26 juni 2018 en V.Besl. nr. 18034 d.d. 18 september 2018.

(4) V.Besl. nr. 18045 d.d. 12 november 2018.

(5) V.Besl. nr. 17056 d.d. 19 februari 2018; V.Besl. nr. 17058 d.d. 19 maart 2018; V.Besl. nr. 18014 d.d. 3 mei 2018; V.Besl. nr. 18028 d.d. 6 augustus 2018; V.Besl. nr. 18036 d.d. 5 september 2018 en V.Besl. nr. 18045 d.d. 12 november 2018.

(6) Op basis van de gepubliceerde voorafgaande beslissingen.

(7) V.Besl. nr. 17046 d.d. 19 februari 2018.

(8) V.Besl. nr. 17046 d.d. 19 februari 2018 en V.Besl. nr. 18010 d.d. 19 maart 2018.

(9) V.Besl. nr. 18013 d.d. 19 maart 2018.

(10) V.Besl. nr. 18008 d.d. 16 april 2018 en V.Besl. nr. 18036 d.d. 5 september 2018.

(11) V.Besl. nr. 18036 d.d. 5 september 2018.

(12) Zie in dat opzicht V.Besl. nr. 18008 d.d. 16 april 2018.

(13) Zie bv. V.Besl. nr. 17058 d.d. 19 maart 2018; V.Besl. nr. 18014 d.d. 3 mei 2018 en V.Besl. nr. 18028 d.d. 6 augustus 2018.

(14) Wet van 31 juli 2017 (BS 1 september 2017), met ingang van 1 september 2018.

eigen toekomstige nalatenschap van een partij. (1)

Vervreemdingsverbod

Om het bezwarend karakter te ondersteunen, dient een vervreemdingsverbod in het aanwasbeding te worden opgenomen. Zo niet kan het aanwasbeding eenvoudig worden uitgehold.

Het is aangewezen om dit vervreemdingsverbod zo ruim mogelijk te formuleren, zodanig dat het verbod niet alleen slaat op de vervreemding (ten bezwarende titel en om niet), maar ook op het in pand geven, het in betaling geven of het op enigerlei andere wijze (met zakelijke rechten) bezwaren van de goederen die het voorwerp uitmaken van het aanwasbeding. Een uitzondering op het vervreemdingsverbod is mogelijk indien alle partijen uitdrukkelijk daarmee instemmen. Nagenoeg alle gepubliceerde aanwasbedingen bevatten een dergelijk vervreemdingsverbod.

Er kan aan het vervreemdingsverbod een verbod tot wederzijdse volmachten gekoppeld worden, teneinde het meer kracht bij te zetten. (2) Op die manier wordt vermeden dat een partij, zonder de uitdrukkelijke toestemming van de andere, goederen kan vervreemden en op die manier het vervreemdingsverbod omzeilt. Daarbij wordt best voorzien in een uitzondering op het verbod tot wederzijdse volmachten voor het geval dat een van de partijen

handelingsonbekwaam zou worden. (3) De Vlaamse Belastingdienst heeft echter ook reeds aanwasbedingen zonder een verbod tot wederzijdse volmachten aanvaard. (4)

Ter verdere ondersteuning van het vervreemdingsverbod kan het aanwasbeding tot slot aan de partijen de verplichting opleggen om alle beslissingen omtrent de goederen (bijvoorbeeld inzake (weder)beleggingen en uitkeringen) gezamenlijk te nemen. (5)

Zaakvervangning

Dat elk in 2018 gepubliceerd aanwasbeding voorziet in de mogelijkheid van zaakvervangning mag niet verbazen. In zijn standpunt heeft de Vlaamse Belastingdienst immers twee voorwaarden aan de zaakvervangning verbonden opdat het vervangende goed dezelfde regels zou volgen als het goed dat het vervangt. Ten eerste moet in de akte conventionele zaakvervangning voorzien worden. Ten tweede moet de zaakvervangning nog eens worden bevestigd op het moment van de verwerving van het nieuwe zaakvervangende goed.

Om die reden is het sterk aanbevolen om in het aanwasbeding te voorzien dat, indien er tot zaakvervangning wordt overgegaan, er op het ogenblik van de verwerving van het nieuwe goed uitdrukkelijk schriftelijk wordt bevestigd dat de aankoop van het nieuwe (zaakvervangende) goed gebeurt met de

(1) Art. 1100/1 BW; zie hierover uitgebreid: J. BAEL, "Het nieuwe basisartikel inzake het verbod van erfovereenkomsten: artikel 1100/1 van het Burgerlijk Wetboek na de aanpassing door de wet van 22 juli 2010", *T.Not.* 2018, afl. 12, 962-1006.

(2) VBesl. nr. 17058 d.d. 19 maart 2018; VBesl. nr. 18014 d.d. 3 mei 2018; VBesl. nr. 18029 d.d. 26 juni 2018; VBesl. nr. 18028 d.d. 6 augustus 2018 en VBesl. nr. 18036 d.d. 5 september 2018.

(3) Zie bv. VBesl. nr. 17056 d.d. 19 februari 2018 en VBesl. nr. 18010 d.d. 19 maart 2018.

(4) Zie bv. VBesl. nr. 18006 d.d. 5 maart 2018 en VBesl. nr. 18045 d.d. 12 november 2018.

(5) Zie bv. VBesl. nr. 18014 d.d. 3 mei 2018 en VBesl. nr. 18036 d.d. 5 september 2018.

opbrengst van de verkoop van het oorspronkelijke goed. (1)

In enkele voorafgaande beslissingen die betrekking hadden op een aanwasbeding aangaande een effectenportefeuille, stelt de Vlaamse Belastingdienst dat een effectenportefeuille kwalificeert als een feitelijke universaliteit met als gevolg dat de zaakvervanging *van rechtswege* optreedt. Het aanwasbeding zal volgens de Vlaamse Belastingdienst uitwerking krijgen op de effectenportefeuille zoals deze is samengesteld op het ogenblik van het overlijden en dit ongeacht de gewijzigde samenstelling ervan ingevolge wederbeleggingen. (2) De Vlaamse Belastingdienst lijkt dus een uitzondering op zijn strenge voorwaarden voor zaakvervanging toe te staan indien het aanwasbeding betrekking heeft op een feitelijke universaliteit. In het laatst gepubliceerde aanwasbeding (dat onder andere betrekking heeft op twee effectenportefeuilles), wordt bovendien uitdrukkelijk bedongen dat een schriftelijke bevestiging van de zaakvervanging *niet* nodig is indien deze plaatsvindt binnen een feitelijke universaliteit. (3) Dit werd aanvaard door de Vlaamse Belastingdienst, waarmee hij de uitzondering bevestigde.

Uitbreiding tot nieuwe goederen

In de meeste gepubliceerde aanwasbedingen wordt voorzien dat de aanwas eveneens zal slaan op de aangroei van de goederen (zoals bijvoorbeeld

interessen, dividenden, meerwaarden en andere opbrengsten). (4)

Sommige aanwasbedingen gaan evenwel nog verder en voorzien dat de aanwas kan worden uitgebreid tot *nieuwe* goederen, mits de uitdrukkelijke toestemming van beide partijen. (5)

Echter, wat betreft de mogelijkheid tot uitbreiding van het aanwasbeding door toevoeging van *nieuwe* goederen, is de Vlaamse Belastingdienst duidelijk. Zowel in zijn standpunt als in verschillende voorafgaande beslissingen stelt hij uitdrukkelijk dat het aanwasbeding niet geldig is voor "goederen verkregen na het contract". Een aanwasbeding dat ook zou gelden voor goederen verkregen na het contract zou volgens de Vlaamse Belastingdienst niet ten bijzondere titel zijn. Een dergelijk beding wordt dus beter niet in het aanwasbeding opgenomen, wil men op fiscaal vlak veilig spelen.

Daarbij dienen twee kanttekeningen te worden gemaakt:

1. Wanneer het aanwasbeding betrekking heeft op een feitelijke universaliteit (bijvoorbeeld een effectenportefeuille). In verschillende beslissingen (6) stelt de Vlaamse Belastingdienst uitdrukkelijk dat hij een effectenportefeuille als een feitelijke universaliteit beschouwt en dat hij bijgevolg aanvaardt dat het aanwasbeding betrekking heeft op

(1) Zie bv. VBesl. nr. 18014 d.d. 3 mei 2018; VBesl. nr. 18029 d.d. 26 juni 2018; VBesl. nr. 18028 d.d. 6 augustus 2018; VBesl. nr. 18036 d.d. 5 september 2018 en VBesl. nr. 18045 d.d. 12 november 2018.

(2) Zie VBesl. nr. 18028 d.d. 6 augustus 2018; VBesl. nr. 18036 d.d. 5 september 2018 en VBesl. nr. 18045 d.d. 12 november 2018.

(3) VBesl. nr. 18045 d.d. 12 november 2018.

(4) Zie bv. VBesl. nr. 17056 d.d. 19 februari 2018; VBesl. nr. 17058 d.d. 19 maart 2018; VBesl. nr. 18014 d.d. 3 mei 2018; VBesl. nr. 18029 d.d. 26 juni 2018; VBesl. nr. 18028 d.d. 6 augustus 2018; VBesl. nr. 18036 d.d. 5 september 2018 en VBesl. nr. 18045 d.d. 12 november 2018.

(5) VBesl. nr. 17056 d.d. 19 februari 2018; VBesl. nr. 17058 d.d. 19 maart 2018; VBesl. nr. 18010 d.d. 19 maart 2018 en VBesl. nr. 18008 d.d. 16 april 2018.

(6) Zie bv. VBesl. nr. 17058 d.d. 19 maart 2018 en VBesl. nr. 18010 d.d. 19 maart 2018.

de effectenportefeuille "in haar geheel", zonder dat daarmee afbreuk wordt gedaan aan de voorwaarde van bijzondere titel. (1) Extra inbrengen lijken dus toelaatbaar, zolang deze maar plaatsvinden binnen de effectenportefeuille (bijvoorbeeld door toevoeging van nieuwe effecten aan de portefeuille).

2. Wanneer voorwaarden worden gekoppeld aan de extra inbreng. Een gepubliceerd aanwasbeding legt voorwaarden op aan de extra inbreng: de partijen moeten elk tegoe-den van dezelfde waarde inbrengen, zij moeten op dat ogenblik hun kans om te overleven gelijk achten en de inbreng moet schriftelijk worden vastgelegd in een aanvullende overeenkomst. (2) Jammer genoeg gaat de Vlaamse Belastingdienst hier in zijn voorafgaande beslissing niet op in en herhaalt hij zijn standaardformulering dat het aanwasbeding niet geldig is voor goederen verkregen na het contract. Gelet op de gelijkwaardige inbreng en de kansengelijkheid op dat ogenblik, staat er volgens ons niets in de weg dat het aanwasbeding ook betrekking heeft op die extra inbreng. Al stellen we ons de vraag of partijen op dat ogenblik niet gewoon een nieuw aanwasbeding sluiten.

Gelet op het voorgaande, is het dus belangrijk dat de partijen voldoende kunnen aantonen dat de goederen verkregen zijn vóór het afsluiten van het aanwasbeding. Dit bewijs kan worden geleverd door alle middelen van recht,

(1) Er dient evenwel op te worden gewezen dat de Vlaamse Belastingdienst in een vroegere beslissing met betrekking tot de toevoeging van nieuwe effecten aan de effectenrekening nog algemeen stelde dat het aanwasbeding niet geldig is voor goederen verkregen na het contract (behalve in geval van zaakvervangning) (VBesl. nr. 17056 d.d. 19 februari 2018).
(2) VBesl. nr. 18008 d.d. 16 april 2018.

uitgezonderd de eed. De Vlaamse Belastingdienst suggereert in zijn standpunt om een lijst van de goederen aan het aanwasbeding te hechten.

Ontbindende voorwaarde

Het is, zowel fiscaal- als burgerrechtelijk (*cfr. supra*), mogelijk om een ontbindende voorwaarde aan het aanwasbeding te koppelen. Een ontbindende voorwaarde kan tegemoetkomen aan de principiële onopzegbaarheid van het aanwasbeding.

De Vlaamse Belastingdienst heeft alvast de volgende ontbindende voorwaarden aanvaard: de feitelijke scheiding gedurende minstens zes maanden, de inleiding van een vordering tot echtscheiding en het in kracht van gewijsde treden van een echtscheidingsvonnis of -arrest. (3)

Duur

Wat betreft de duur hebben partijen de keuze tussen een aanwasbeding dat voor 'onbepaalde duur' wordt afgesloten en een aanwasbeding dat voorziet in een mogelijkheid tot voortijdige opzeg.

De eerste optie is wellicht de veiligste. Immers, partijen blijven dan gebonden door het aanwasbeding ook wanneer een van hen zou merken dat de kansen in zijn of haar nadeel zouden keren.

Niettemin heeft de Vlaamse Belastingdienst ook de tweede optie aanvaard. Sommige gepubliceerde aanwasbedingen zijn namelijk slechts voor een bepaalde periode (twee of vijf jaar)

(3) VBesl. nr. 17053 d.d. 19 februari 2018; VBesl. nr. 18006 d.d. 5 maart 2018; VBesl. nr. 18009 d.d. 19 maart 2018 en VBesl. nr. 18045 d.d. 12 november 2018.

afgesloten en voorzien in een automatische verlenging met opeenvolgende periodes (van twee of vijf jaar), tenzij een van de partijen op een formele wijze aangeeft om het aanwasbeding niet te verlengen. (1) De Vlaamse Belastingdienst vereist in de desbetreffende voorafgaande beslissingen niet dat de kansengelijkheid nog steeds aanwezig is na het verstrijken van elke periode, wat in lijn is met zijn standpunt waarin hij stelt dat de gelijkaardigheid van de levensverwachting aanwezig moet zijn bij het afsluiten van het aanwasbeding.

Optioneel karakter

De Vlaamse Belastingdienst aanvaardt eveneens een optioneel aanwasbeding, gecombineerd met een vervaltermijn.

Twee gepubliceerde aanwasbedingen voorzien immers dat indien de langstlevende partij het recht van aanwas wenst uit te oefenen, hij/zij dit uitdrukkelijk kenbaar moet maken door het afleggen van een verklaring (in een notariële akte of in een bij de notaris neergelegde onderhandse akte) binnen vier maanden na het overlijden van de eerststervende partij. Bij ontstentenis van een dergelijke wilsuitdrukking, wordt de langstlevende geacht onherroepelijk te hebben verzaakt aan het recht van aanwas. Interessant is dat de langstlevende er bovendien voor kan opteren om het aanwasbeding te beperken tot de blote eigendom of het levenslang vruchtgebruik. (2)

Indien partijen in een dergelijke mogelijkheid wensen te voorzien, is het

(1) VBesl. nr. 18006 d.d. 5 maart 2018; VBesl. nr. 18008 d.d. 16 april 2018 en VBesl. nr. 18045 d.d. 12 november 2018.

(2) VBesl. nr. 18006 d.d. 5 maart 2018 en VBesl. nr. 18045 d.d. 12 november 2018.

wellicht veiliger (en logischer) om het omgekeerde te bepalen, met name dat de langstlevende partij een verklaring moet afleggen indien hij/zij het recht van aanwas *niet* wenst uit te oefenen. Indien partijen vandaag een aanwasbeding ondertekenen, dan hebben zij immers de intentie om dat ook effectief uitwerking te laten krijgen. Op die manier worden ook de onomkeerbare gevolgen van eventuele vergetelheden vermeden.

Algemene verbintenisrechtelijke clausules

Rechtskeuze

Indien er geen buitenlandse aspecten bij het aanwasbeding betrokken zijn, lijkt een beding omtrent de rechtskeuze (voor het Belgisch recht) eerder overbodig. Wanneer deze wel aanwezig zijn, bijvoorbeeld, omdat de partijen oorspronkelijk gehuwd waren onder het Nederlands recht of, omdat een van de partijen niet de Belgische nationaliteit heeft, dan nemen partijen best veiligheidshalve een beding op waarin bepaald wordt dat uitsluitend het Belgische recht van toepassing zal zijn, zowel met betrekking tot de inhoud als tot de vorm van het aanwasbeding. (3)

Deelbaarheidsclausule

Hoewel dit vrij standaard is in het verbintennisrecht, voorzien niet alle gepubliceerde aanwasbedingen in een clause dat de nietigheid van een

(3) Zie bv. VBesl. nr. 18014 d.d. 3 mei 2018 en VBesl. nr. 18036 d.d. 5 september 2018, waar de echtgenoten initieel gehuwd waren onder een stelsel naar Nederlands recht (en nadien rechtskeuze hebben gedaan voor het Belgisch huwelijksvermogensrecht). Andere voorbeelden (waar echter op het eerste gezicht geen buitenlands aspect aanwezig is): VBesl. nr. 18029 d.d. 26 juni 2018; VBesl. nr. 18028 d.d. 6 augustus 2018; VBesl. nr. 18045 d.d. 12 november 2018.

bepaling van het aanwasbeding, niet de nietigheid van het volledige aanwasbeding met zich meebrengt. Het is veiliger om toch een deelbaarheidsclausule te voorzien. (1)

Vertrouwelijkheidsclausule

Eén gepubliceerd aanwasbeding voorziet zelfs in een vertrouwelijkheidsclausule. (2) De desbetreffende clausule bepaalt dat partijen (echtgenoten) het aanwasbeding niet aan derden kunnen mededelen, noch geheel noch gedeeltelijk, behoudens in geval van voorafgaande en schriftelijke instemming van beide partijen. Er wordt een uitzondering voorzien voor de wettelijk vereiste openbaarmakingen en de mededeling aan hun raadsliden, die tot een geheimhoudingsplicht zijn gehouden.

Wij stellen ons echter vragen bij de afdwingbaarheid van een dergelijke clausule.

Bemiddeling (en arbitrage)

Gelet op de (vaak) familiale context, is het raadzaam om een bemiddelingsclausule in het aanwasbeding op te nemen.

Indien vertrouwen en snelle geschillenbeslechting belangrijke punten voor de partijen zijn, kan eveneens voorzien worden in een arbitrageclausule. In dat geval moet wel duidelijk worden aangegeven volgens welke arbitrageregels eventuele geschillen beslecht moeten worden. Een loutere verwijzing naar 'de principes van de arbitrage' (zoals in

verschillende gepubliceerde aanwasbedingen) (3) volstaat niet.

4. BESLUIT: AANDACHTSPUNTEN VOOR DE PRAKTIJK

Het voorgaande heeft duidelijk gemaakt dat een aanwasbeding maatwerk is. Niettemin kunnen we de volgende aandachtspunten voor de praktijk formuleren:

- voorzie in een ruim omschreven vervreemdingsverbod, dat niet enkel betrekking heeft op de vervreemding ten bezwarende titel of om niet, maar ook op het in pand geven, het in betaling geven of het op enigerlei andere wijze (met zakelijke rechten) bezwaren van de goederen;
- voorzie in een verbod op het verlenen van een wederzijdse volmacht (en een uitzondering voor het geval een van de partijen handelingsonbekwaam wordt) zodat het vervreemdingsverbod niet kan worden uitgehouden;
- houd er rekening mee dat partijen moeten kunnen bewijzen dat de goederen verkregen zijn vóór het sluiten van het aanwasbeding. Het is aanbevolen om een lijst van de goederen aan het aanwasbeding te hechten;
- voorzie in conventionele zaakvervanging en vermeld dat de zaakvervanging nog schriftelijk dient te worden bevestigd op het ogenblik van de verwerving van het zaakvervangende goed, maar voorzie in een uitzondering indien de zaakvervanging plaatsvindt binnen een feitelijke universaliteit;
- voorzie in een ontbindende voorwaarde indien het aanwasbeding

(1) Zie bv. VBesl. nr. 18028 d.d. 6 augustus 2018; VBesl. nr. 18036 d.d. 5 september 2018; VBesl. nr. 18045 d.d. 12 november 2018.

(2) VBesl. nr. 18045 d.d. 12 november 2018.

(3) VBesl. nr. 18014 d.d. 3 mei 2018; VBesl. nr. 18029 d.d. 26 juni 2018; VBesl. nr. 18028 d.d. 6 augustus 2018; VBesl. nr. 18036 d.d. 5 september 2018.

- wordt afgesloten tussen echtgenoten of wettelijk samenwonenden;
- voorzie in een bemiddelingsclausule en een deelbaarheidsclausule;
 - zorg ervoor dat er voldoende niet-fiscale motieven aan de grondslag van het aanwasbeding liggen;
 - veiligheidshalve kan er een medisch attest, waaruit blijkt dat de partijen een gelijkaardige levensverwachting hebben, aan het aanwasbeding

worden gehecht teneinde elke latere mogelijke discussie te vermijden. (1) Zodra er discussie is, is het immers te laat om een medisch attest te laten opstellen.

Evelien D'HAUWE
Advocaat Tiberghien

(1) Zie bv. VBesl. nr. 18045 d.d. 12 november 2018.

Vlabel publiceert forfaits voor berekening van het passief van de nalatenschap voor het aanslagjaar 2019

- Bericht in verband met de automatische indexering inzake erelastg aanslagjaar 2019 (Vlaamse overheid), BS 29 januari 2019.

De Vlaamse Belastingdienst (Vlabel) heeft de geïndexeerde bedragen voor het aanslagjaar 2019 gepubliceerd die aangevers (erfgenamen) kunnen gebruiken om het passief van de nalatenschap te berekenen. De forfaits verschenen in het Belgisch Staatsblad van 29 januari 2019.

Jaarlijkse indexatie

De forfaits voor de berekening van het passief van de nalatenschap worden jaarlijks op 1 januari aangepast aan de consumptieprijsindex, op basis van een coëfficiënt vermeld in artikel 2.7.3.4.2, zesde lid van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013.

Die coëfficiënt bedraagt voor het aanslagjaar 2019, **1,0688**, zijnde het resultaat van de deling van het gemiddelde van de maandelijkse indexcijfers van het jaar 2018 (107,24 – basis 2013) door het gemiddelde van de indexcijfers van het jaar 2014 (100,34 – basis 2013).

Het gemiddelde van de maandelijkse indexcijfers wordt afgerond op het hogere of lagere honderdste naargelang het cijfer van de duizendsten al of niet vijf bereikt, en de coëfficiënt wordt afgerond op het hogere of lagere tienduizendste naargelang het cijfer van de honderduizendsten al of niet vijf bereikt.

Na de toepassing van die coëfficiënt worden de forfaitair berekende bedragen afgerond op de cent.

Forfaits

Het forfaitair bedrag voor de schulden van de erflater die op de dag van het overlijden bestaan, vermeld in artikel 2.7.3.4.2, eerste lid, van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, bedraagt voor het aanslagjaar 2019, **€ 1 603,20** (zijnde $1\,500 \times 1,0688$).

Was de erflater gehuwd onder een stelsel van gemeenschap, zoals bepaald in artikel 2.7.3.4.2, tweede lid, van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, dan bedraagt het forfait voor de schulden van de gemeenschap